

Тема. Шолом-Алейхем «Тев'є-молочар». Тема історичного зламу, який пройшов крізь долю людини і народу на межі ХІХ–ХХ ст.

Мета: *ознайомити* учнів з особистістю письменника; допомогти зрозуміти ідейно-художній зміст твору; *розвивати* навички роботи з текстом; *виховувати* позитивне ставлення до представників єврейського народу, його історії та культури.

Епіграф-заповіт:

«Живіть в мирі і радості. В тяжкі часи допомагайте один одному. Допмагайте бідним і пам'ятайте моє ім'я – Шолом-Алейхем – «МИР ВАМ»

Шолом-Алейхем

I. Організаційний момент

II. Мотивація навчальної діяльності

Учитель. Серед видатних письменників минулого, творчість яких увійшла в скарбницю світової культури, почесне місце займає класик єврейської літератури Шолом-Алейхем.

Ім'я Шолом-Алейхема – автора веселих і водночас сумних книг про Тев'є-молочника, Менахем-Мендла, хлопчика Мотла, жителів Анатівки і Касрилівки – безперечно, є найвідомішим із усіх єврейських письменників. Особливо близьким воно є для нас, адже життя Шолом-Алейхема було тісно пов'язане з Україною та її культурою.

Хто ж він, таємничий і такий неповторний, Шолом – Алейхем? Щоб зрозуміти світ письменника, його світогляд, потрібно зазирнути в історію єврейської культури, зокрема, літератури...

III. Робота над темою уроку

1. Історичний злам, який позначився на долях окремих людей і цілих народів на межі ХІХ-ХХ ст.

Кінець ХІХ ст.

Еміграція євреїв, переважно з російської імперії.

1905- 1907рр

Перша російська революція та її поразка.

1907- 1909 рр. - росія Чорносотенна реакція.

1914 р. Європа. Перша світова війна.

1914 - 1917рр. - російський царат визначив для євреїв «межу осілості», певні губернії, за межами яких їм було заборонено жити; їм забороняли служити в державних закладах, жити в селах (отже — займатися сільським господарством) та деяких містах (отже — працювати у промисловості, на транспорті); навіть у вищих і середніх навчальних закладах існувала так звана відсоткова норма для євреїв (там мали можливість вчитися лише діти багатіїв).

2. Літературна довідка

3. Актуалізація опорних знань

4. Знайомство з життям і творчістю письменника
<https://www.youtube.com/watch?v=VajeO8JWeCI&t=298s>
5. Підсумуємо, виділимо головне! Опрацюйте схему, запам'ятайте основні віхи життя письменника

6. Повідомлення про книгу «Тев'єр-молочар».

Тев'є-молочар (1894 – 1914). Письменник немарне називав Тев'є найулюбленішим з усіх створених ним літературних типів. А книга *“Тев'є-молочар”*, що складається із монологів Тев'є, звернених до самого Шолом-Алейхема, є, безперечно, найвідомішим твором Шолом-Алейхема.

Тев'є – напрочуд цільна особистість. Він простодушний і шляхетний, він розуміє людей і тонко відчуває красу рідної української природи, він завжди поводиться згідно зі своєю натурою і ніколи не грішить проти совісті. Тев'є звик “у поті чола свого” добувати собі хліб, і саме труд укріпив його дух, допоміг не схилитися перед труднощами, кривдами, злигоднями. Його воістину народний гумор, що часто-густо допомагає вистояти у трагічні моменти життя, вміщує в собі і перелицьовані цитати зі Священного Писання, і єврейський побутовий жарт та приказку, і українську сміховинку. Гумор Тев'є – це вираження народного оптимізму, свідчення життєздатності багатостраждального єврейського народу.

Тев'є має сім гарних, працьовитих, розумних дочок. По-різному склалися їхні долі. Старша Цейтл, не забажавши пов'язати свою долю зі старим заможним м'ясником Лейзером-Волфом, наполягає на шлюбові і одружується з бідним кравцем Мотлом, який згодом помирає від сухоти. Інша дочка Тев'є Годл закохується в революціонера Перчика і відправляється разом з ним у заслання в Сибір. Хава порушує заповіді батьків і виходить заміж за неєврея – писаря Федька, приймаючи християнство. За традиційними іудейськими уявленнями за такою дочкою необхідно було справляти траур. Але на самоті Тев'є спадає думка: “А що таке євреї і неєвреї? І навіщо Бог створив євреїв і неєвреїв? А якщо вже створив і тих, і других, то чому вони мусять бути отакі роз'єднані, чому мусять ненавидіти один одного?..” Дочка Шпринца, яка закохалася в багатенького, але нікчемного і самозакоханого Арончика, втопилася, вражена його віроломством. Нещасливою є й доля кроткої Бейлки, що виходить заміж за багатія, якого не кохає, аби забезпечити батькові старість...

Отже, життя не щадить Тев'є та його дочок. Помирає дружина Тев'є Голда. А в довершення усіх злиднів євреїв виселяють за царським указом з їх рідного села, за “межу осідлості”. І разом з батьком і Цейтл добровільне вигнання збирається Хава: “де ми... там і вона буде. Наше вигнання – її вигнання...” Але навіть вигнаний з свого дому, з торбиною за плечима, Тев'є все ж таки не зломлений.

Він звертається сам до себе "У дорогу, Тев'є..." Він вірить у життя, слухаючи пісню, яку співали Годл і Перчик перед відправкою на каторгу, і гордо вигукує: "Дочки Тев'є - ...так, це сила!" Сильний і сам Тев'є. Це сила велетня з народу, якого ніщо не може зламати.

Серед найвідоміших виконавців ролі Тев'є на сцені (у інсценізаціях твору Шолом-Алейхема – видатні актори Соломон Міхоелс, Мар'ян Крушельницький, Богдан Ступка.

7. Знайомство з твором:

<https://www.youtube.com/watch?v=ILSL9ukeEUg>

IV. Підсумок уроку

Бесіда за запитаннями.

- ? Як склалася життєва доля Шолом-Алейхема?
- ? Охарактеризуйте основні етапи творчого шляху Шолом-Алейхема.
- ? Чому Шолом-Алейхема можна назвати справді народним письменником?
- ? Якими були зв'язки письменника з Україною? Як вони себе виявили в творчості Шолом-Алейхема?

V. Домашнє завдання

- 1) Читати твір «Тев'є-молочар»
- 2) Виконати завдання

Вставте пропущені слова і продовжте речення

Справжнє ім'я Шолома-Алейхема Він народився
в м. у родині Перший його літературний твір
називається Шолом-Алейхем працював
та був у Лубнах. Він був
лідером літератури мовою а також писав мовою Написав
романів, повістей, оповідань, статей. 12 травня одружився на
У 1885 році отримав Шолом-Алейхем не зміг
збільшити капітал і за років 80-ті роки – роки
1905 рік - він
спочатку переїжджає до потім У 1915 році переїжджає до
де допоміг заснувати Помер На честь Шолома-
Алейхема названо
споруджено засновано

